

TÉZISEK

I. Tézis

Az európai tradíciójú szövött kárpit megítélése nem egyöntetű, annak ellenére sem, hogy az ezredfordulón a műfaj újjászületésének lehetünk tanúi. E bizonytalanság fő oka meglátásom szerint az, hogy a műfaj a modernitásban halmozottan hátrányos helyzetbe került, mert,

- nem sorolódhatott be az intellektuális tevékenységekké váló modern művészetek közé, mivel nem tudott leválni ősi, a modern időfelfogással ellentétes, lassú kézműves technikájáról.

- Többszereplős, tervezőt, kartonkészítőt és szövőt igénylő munkamegosztásos előállítási módja a fejlődés gátjává vált.

- A XIX. században képzőművészeti identitása ellenére alapanyaga alapján az Iparművészeti Múzeumba "utalták".

- Tradicionálisan az európai feudális udvari reprezentációhoz kötődött, ezért például a Francia Forradalom alatt Marat haszontalannak és feleslegesnek ítélte. Marat ítéletének - mely napjainkig érezteti hatását - lélektani hátterére Martin Warnke *Udvari művészek* című könyvében világít rá. E szerint a polgári társadalom nemcsak a volt uralkodó osztálynak, hanem a művészetnek sem tudja megbocsátani azt, hogy magasabb rendeltetését egykoron az udvaroknál töltötte be.

Warnke felhívja azonban a figyelmet arra is, hogy a fejedelmi udvarok alakították ki a művészképzés rendszerét, az akadémiákat is, melyek művészetszemléletük középpontjába a magasrendű tudást helyezték. Ezen az elképzelésen alapul a művészi alkotás szellemi természetének belátása, ami azt is jelenti, hogy a művészet tartalmi és formai szempontú megítélése során a formai, mesterségbeli oldallal szemben a tartalmi oldal, azaz az idea, a művészi elképzelés élvez elsőbbséget.

II. Tézis

A XIX. században az angol Arts and Crafts Mozgalom hatására megjelenő, szövési tudást igénylő autonóm kárpitművészet megjelenése, fejlődése tapasztalatom szerint a fenti felfogás cáfolata.

- A autonóm szövött kárpit metamorfózisa véleményem szerint ugyanis az idea és mesterségbeli oldal - vagyis az elképzelés és a szövött kárpit által "beszélt nyelv", a szövés - kölcsönhatásaiból, és nem utolsó sorban művészek összekapcsolódó kutatásainak, tapasztalatainak eredményeképpen jöhet csak létre.

- A kárpit metamorfózisának vizsgálatához elméleti alapot számomra George Kubler *Az idő formája* című művében bemutatott, a művészet "működésére" vonatkozó elképzelése ad, melyben a

hangsúly szintén nem az egyéni produkciókon, hanem művészek, művészi nemzedékek közös erőfeszítésén van. Kubler elképzelése ugyanis az egymással összekapcsolódó művészi megoldások sorozatára vonatkozik, mely a szövött kárpit vizsgálatának esetében is alkalmazható.

III. Tézis

A XIX. században az iparművészet kategóriájába átsorolt szövött kárpit XX. századi története során funkció és pozícióváltásokon esett át:

- a Bauhausban a sorozatgyártás prototípusaként funkcionált.

A lausanne-i kísérletek során leválva tradicionális technikájáról, a térbe kilépve új képzőművészeti műfajjává, "kárpit-hibriddé", azaz "tértextillé" vált, a kritika azonban alkalmazott művészetnek tekintette, ugyanúgy, mint a hagyományos szövött kárpitot.

IV. Tézis

Az ezredfordulóra a hagyományos szövött kárpit - amelynek megújításában a XX. században magyar autonóm kárpitművész nemzedékek hálózatának, melynek autonóm művészként magam is tagja vagyok, jelentős szerep jutott - tért vissza a kortárs művészet színpadára.